

УКРАЇНА В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Актуальність теми полягає у тому, що в сучасному світі провідна роль належить явищам постійних змін у людському суспільстві, невід'ємним чинником яких стає науково-технічний прогрес та всеохоплююча інтеграція. Все це сприяє формуванню тенденції соціального розвитку, що має назву глобалізація. Глобалізація – процес всесвітньої економічної, політичної та культурної інтеграції й уніфікації. Сьогодні неабияк поширюється тенденція до інтернаціоналізації економіки, розвитку єдиної системи світового порядку, ослаблення функцій національної держави, формування спільної системи цінностей. На світовій арені актуальним стає питання поступової трансформації світового простору до єдиної зони, в якій вільно переміщуються капітали, товари, послуги, поширюються ідеї, вирішуються важливі геополітичні, соціокультурні та екологічні проблеми.

Місце й роль України в глобалізаційних процесах залежить від багатьох факторів, серед яких визначальними є її природно-ресурсний і людський потенціали, рівень економічного й науково-технологічного розвитку. Соціально-філософський аспект є необхідним для розуміння та аналізу основних перспектив розвитку українського суспільства за умов глобалізаційних зрушень в усіх сферах життя держави та побудови громадянського спільноти.

Мета дослідження полягає в оцінці позитивних та негативних аспектів процесів глобалізації та аналізі участі України у світових глобалізаційних процесах. Для реалізації цієї мети необхідно вирішити такі **завдання**: розглянути явище глобалізації в цілому; визначити вплив глобалізаційних процесів на розвиток України; охарактеризувати переваги й недоліки явища глобалізації в Україні; проаналізувати шляхи входження України у всеохоплюючий глобалізаційний процес. **Об'єктом дослідження** виступають глобалізаційні процеси в Україні. **Предмет дослідження** – соціально-філософський аспект глобалізаційного явища в Україні на тлі функціонування національної економіки.

Незважаючи на процес інтернаціоналізації, яка вже відбулася і сьогодні охопила майже весь світ, глобалізація ще не стала таким всеосяжним явищем. Більшості країн і регіонів поки що не до глобалізації – їм ще треба пройти стадію своєї локальної модернізації. Глобалізація виступає як перехід до домінування в політиці наднаціональних установ (ООН, НАТО, «Велика вісімка»), в економіці – наднаціональних органів (Всесвітній банк, Всесвітня торгова організація), формування глобальної культури, вироблення переважно одноманітного глобального образу життя [2, с. 418].

«Людство має тисячу цілей, але як тисячоголовий дракон не може полетіти», - таку мудру думку висловив німецький філософ Ф. Ніцше ще в другій половині XIX ст. [5] Він вважає, що лише об'єднана людська спільнота здатна вирішити проблеми, що постають перед нами. Вирішення питань голоду, екології, економічного прогресу потребує зусиль усіх держав, а постійні суперечки, воєнні конфлікти лише послаблюють процеси розвитку суспільства. Це саме те, що заважає тисячоголовому дракону полетіти. Як і будь-яке явище, глобалізація має свої недоліки, проте сучасний світ є надзвичайно складним і динамічним, тому вимогою нашого часу стає посилення глобалізації, збільшення взаємодії економічних, політичних, соціальних, культурних, правових та інших чинників глобалізації.

Водночас процеси глобалізації призводять до суперечливих змін у найважливіших соціальних інститутах сучасної цивілізації: перебудовується роль держави, цінності свободи та демократії, образотворчі стратегії та геополітичні установки. Людина змушена вести боротьбу за власне виживання у світі. Так, на думку В. Ляха, глобалізація «створює нестабільний світ, в якому трансформації зачіпають усі сфери суспільного і індивідуального життя... Це безперервний процес створення і руйнування» [4, с. 11].

Глобалізація можлива лише на високому рівні розвитку цивілізації, так як формує спільні цілі і довготермінові інтереси людства на основі усвідомлення єдності світу перед зростаючою загрозою його виживання.

Оцінюючи буття української людини у сучасному глобалізованому світі, необхідно враховувати різні фактори цього процесу. На цьому важливому етапі власного розвитку Україна тільки починає розбудову громадянського суспільства, демократично-правових

інституцій, створення ефективної економіки, що дозволять їй на рівних долучитися до євроінтеграційних та загальнопланетарних процесів.

Послідовна реалізація курсу України на інтеграцію до Європейського Союзу забезпечуватиме гарантії верховенства права, плюралістичної демократії, дотримання прав людини, побудову соціально-орієнтованої ринкової економіки, формування національної ідентичності. Домінантою глобалізаційних економічних перетворень сучасного українського суспільства має стати широкомасштабна, всеохоплююча модернізація всіх сфер суспільно-економічного життя як консолідуюча основа розбудови незалежної, суверенної держави, в якій гармонійно поєднуються інтереси громадян українського суспільства та світової спільноти [2, с. 93]. Позитивні та негативні сторони впливу глобалізації можна розглянути на прикладі функціонування національної економіки України. З одного боку, держава отримує можливість брати активну участь в обговоренні режимів регулювання міжнародних економічних відносин; має змогу скоротити витрати на здійснення зовнішньоекономічних операцій, що сприяє підвищенню цінової конкурентоспроможності українських виробників. Це дає шанс нашій державі виконати одну з головних умов поглиблення відносин з Європейським союзом та отримати можливість захисту інтересів України та її підприємств відповідно до міжнародних форм та процедур. Також позитивним фактором глобалізації для України є можливість її входження до міжнародних коопераційних проектів. Негативними наслідками глобалізації можна вважати домінування економічно розвинених країн; пригнічення розвитку окремих галузей національної економіки, які через заміщення їх імпортом не готові до міжнародної конкуренції; соціальна нерівність у порівнянні з економічно успішними країнами; глобалізація вивільнює економічні сили, які поглиблюють нерівність у сфері зайнятості у питаннях продуктивності праці, матеріального добробуту та ін. Постає питання необхідності визначити домінанту зовнішньополітичної орієнтації, що може стати для України критичним випробуванням, адже саме з цим пов'язана участь держави у регіональних політичних та економічних союзах. Сьогодні Україна, яка не бере участі у військових та військово-політичних блоках, не залишиться осторонь негативних наслідків того глобального конфлікту, який вже понад роки маскується під гаслами антитерористичної кампанії. Нашій державі першочергово потрібна зміна пріоритетів влади, її стратегії, за якою найвищим пріоритетом є національні інтереси, яким має бути підпорядкована й участь у глобалізаційних процесах й інтеграціях. Повноцінна участь України у глобалізаційних процесах стане можливою лише за умови якісного вдосконалення всіх складових, які визначають становище країни у світовій економіці і міжнародних економічних відносинах, зокрема в євроінтеграційних процесах, у виборі оптимальної моделі взаємодії економіки України зі світовим господарством. Хоча Україна є європейською державою (Центрально-європейський регіон), вона має певне коло інтересів поза межами регіону (насамперед Росією, Білоруссю, країнами СНД) [1, с.85].

Висновок. Глобалізація - процес, що з кожним наступним обертом викликає гострі суперечності, перетворюючись на практичну й теоретичну проблему. Глобалізація має складний багаторівневий характер розгортання як соціально-історичний процес сучасності загальнопланетарного масштабу. Глобалізація долучає Україну до міжнародної спільноти та включає в глобалізаційні процеси всесвітнього масштабу в усіх сферах соціальної діяльності. Стратегічні завдання з формування нових напрямків розвитку України диктують необхідність розробки цивілізаційної моделі, у межах якої буде формуватися траєкторія глобального розвитку та викреслюватися місце і роль українського суспільства й держави. Для України визначення свого місця є, на сьогодні, центральною проблемою, і саме ця обставина робить її становище вкрай хитким та небезпечним, породжуючи в людях невпевненість і тривогу.

Література

1. *Глобалізація як вимір сучасності: соціально-філософський аналіз: Автореф. дис. канд. філософ. наук: 09.00.03 / О.Л. Мозговий ; АПН України. Ін-т вищ. освіти. – К., 2007. – 19 с.*
2. *Соснін О.В., Воронкова В.Г., Постол О.Є. Сучасні міжнародні системи та глобальний розвиток (соціально-політичні, соціально-економічні, соціально-антропологічні виміри): Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2015. – 556 с.*
3. *Каїра Л. Г., Титар К. А. Україна і сучасні процеси світової економічної глобалізації // Збірник наукових праць з гуманітарних дисциплін «Славута». - Дніпродзержинськ, 2013. - №6.*

4. *Браславець О., Буряк Л. Глобалізаційні виклики духовності на межі тисячоліть, або чи буває лихо з розуму? // Я студент. – №3. – 2004. – С.10-11.*
5. *[Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://aforizmus.ru/o-globalizacii.html>*
6. *Чигур, Р. Ю. Феномен глобалізації: соціально-філософський аналіз / Р. Ю. Чигур // Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Серія «Філософія», Острог, 2015.– Випуск 18.– С. 96-102*